

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény tárgya: „Javaslat európai parlamenti és tanacsi irányelvre a pénzügyi rendszerek pénzmosás, valamint terroristák finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről”

COM(2004) 448 final

(2005/C 267/05)

2004. október 21-én az Európai Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2005. április 15-én fogadta el véleményét. (Előadó: John Simpson.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. május 11–12-én tartott 417. plenáris ülésén (a 2005. május 11-ei ülésnapon) 107 szavazattal, egy tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. Összefoglalás

1.1 Ez az irányelvtervezet a harmadik lesz a pénzmosás megelőzésével kapcsolatosan, az első 1991-ben (91/308/EGK), a második 2001-ben (2001/97/EK) született.

1.2 Az irányelvtervezet kidolgozásának fő okai a következők: 1) a terrorizmus finanszírozására való konkrét utalás szövegbe foglalása, bár a tagállamok egyetértettek abban, hogy az – mivel „súlyos bűncselekménynek” tekintendő – már a korábbi irányelvnek is részét képezte, 2) a Pénzmosás Elleni Pénzügyi Akciócsoport (FATF) ⁽¹⁾ 2003 júniusában megjelent és felülvizsgált negyven ajánlásának figyelembevétele.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az irányelvtervezet a következő csoportokra róna kötelezettségeket:

- a) üzleti vállalkozások azokban a szektorokban, amelyekben az irányelv rendelkezéseinek betartását várják („a szabályozott szektor”);
- b) a szabályozott szektor által nyújtott szolgáltatások felhasználói (pl. fogyasztók, ügyfelek);
- c) pénzmosás tudomásra jutásáról vagy gyanújáról jelentést készítő személyek;
- d) Pénzügyi Hírszerző Egységek („FIU”), amelyek a pénzmosásról szóló jelentésekben szereplő információkat megkapják és felhasználják; végül
- e) a bűnözői társadalom tagjai – (az irányelvtervezet 3. cikk (7) bekezdésében meghatározott) „súlyos bűncselekményeket” elkövetők, ha a bűncselekmények hasznot hoznak, vagy ha pénzeszközök manipulációja történik a bűnözői tevékenységgel összefüggésben.

2.2 Az irányelvtervezet a meglévő irányelv helyébe lépne, melyet majd hatályon kívül helyeznek.

⁽¹⁾ A FATF kormányközi szervezet, mely normák kialakításával, a pénzmosás és a terrorizmus-finanszírozás elleni fellépést szolgáló politikák kidolgozásával és előmozdításával foglalkozik. Weblap: www.fatf-gfi.org

2.3 A legfontosabb változások az első és második irányelvhez képest a következők:

- i. a terroristák finanszírozására vonatkozó speciális hivatkozás szövegbe foglalása, valamint további részletezés a „súlyos bűncselekmények” vonatkozásában;
- ii. a tröszti és vállalati szolgáltatók, valamint a termékek és szolgáltatások területén nagy értékű tranzakciókkal kereskedők nagyobb lefedettsége;
- iii. az ügyfél – és az esetleges haszonélvező – átvilágítására és azonosítására vonatkozó részletek számottevő kiterjesztése;
- iv. rendelkezés a pénzmosásról szóló jelentéseket készítő alkalmazottak védelmére;
- v. az ügyfél arról történő tájékoztatásának tilalma, hogy jelentés készült;
- vi. az EU-n kívüli fiókokban és leányvállalatokban az uniós normák alkalmazásának követelménye;

2.4 Az irányelvtervezet további konvergenciát tesz lehetővé azokkal az országokkal, ahol a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) Pénzügyi Akció Munkacsoportjának (FATF) pénzmosásról szóló ajánlásait már alkalmazzák, vagy alkalmazni fogják.

2.5 Az első és a második irányelv követelményeinek megerősítése az új irányelvtervezetben szintén segíti az érthetőséget.

2.6 Ugyanakkor a harmadik irányelv nagyon gyorsan követi a második irányelvet, amely már maga is jelentősen bővítette a pénzmosás elleni rendelkezések alkalmazási körét, valamint az érintett szektorok skáláját. Mindössze rövid időszak áll rendelkezésre a 2001-es irányelv hatásának értékelésére, és az EGSZB megjegyzi, hogy eddig egyetlen átfogó tanulmány sem készült a meglévő rendszer hatékonyságára, illetve arányosságára vonatkozóan, ideértve azt a kérdést is, hogy a tagállamok állami beruházásai és a szabályozott szektor beruházásai vajon egyen-súlyban vannak-e.

2.7 Az EGSZB üdvözlí azon intézkedéseket, amelyek megnehezítik a pénzmosást és a terroristák finanszírozását. A megelőző intézkedéseknek az egész EU-ra kiterjedő alkalmazása alátámasztására az EGSZB elismeri, hogy a pénzmosók meg fogják kísérelni az ellenőrző rendszerek gyengeségeinek kihasználását, és így a pénzek a felügyeleti rendszer leggyengébb pontjai felé fognak áttevődni. A tagállamoknak ezért szigorú normákat kell felállítani az egész Európai Unióban, valamint bátorítani kell azok létrehozását más országokban.

2.8 A jelen vélemény részletesebb kommentárt fűz az irányelvetervezet egyes pontjaihoz.

3. Megjegyzések a legfontosabb változások egyes pontjaihoz

3.1 Terrorizmus és súlyos bűncselekmények

3.1.1 Az EGSZB helyesli, hogy a terrorizmus finanszírozása bekerült az irányelvetervezetbe.

3.1.2 Ami a súlyos bűncselekmények és a pénzmosás definícióját illeti, a további tisztázás segítené az érintetteket az irányelv pontos szándékainak jobb megértésében, és következőképpen segítené a törvény következetes és hatékony végrehajtásának biztosítását.

3.1.3 Fontos lenne pontosítani, hogy a büntetőjognak milyen fokú ismeretét kívánják meg a szabályozott szektorban dolgozó személyektől, akik nagy többségének ezen a területen kevés a tapasztalata, vagy egyáltalán nincs is. Az irányelvetervezet 3. cikkének (7) bekezdése részletesen meghatározza a „súlyos bűncselekmények” fogalmát. Ajánlatos lenne azonban világosabbá tenni, hogy – annak eldöntésében, hogy kell-e pénzmosás elleni jelentést tenni, – a szabályozott szektorban dolgozó személyektől csupán a büntetőjog olyan fokú ismerete és megértése várható el, amely egy ilyen funkció betöltésére felvett személytől elvárható. Máskülönb a szabályozott szektorra aránytalan teher hárulna (mind a személyzet képzése, mind a tevékenységek ellenőrzése szempontjából), megnövekednének a költségek és ezzel összefüggésben indokolatlan kellemetlenségeket okozna a fogyasztók és ügyfelek számára. Továbbá szükségtelen kockázatot is jelentene a szabályozott szektorban dolgozó személyek számára.

3.1.4 A „súlyos bűncselekmény” (definíciója „legalább” magában foglalja a 3. cikk (7) bekezdésében felsorolt cselekedeteket) minimumszabályként jelenik meg. A meglévő irányelv eddigi alkalmazása megmutatta, hogy a tagállamok különböző megközelítést fogadtak el, amelyek vagy minden bűncselekményre kiterjednek, vagy csupán a súlyosakra.

3.1.5 Meg kellene gondolni a tagállamok választási lehetőségeinek korlátozását annak érdekében, hogy a pénzmosás elleni

jogszabályokat egységesen alkalmazzák, és ezzel az egész EU-ban egységes szabályozási térség jöhessen létre a szabályozott szektorban. Amennyiben a tagállamok szélesebb alapon kívánják alkalmazni az irányelvetervezetet, abban az esetben az EGSZB azt javasolja, hogy fontolóra kellene venni egy olyan rendszert, ahol csupán a súlyos bűncselekményekre (minimumszabály) vonatkozik a jelentési kötelezettség, de lehetőséget ad önkéntes jelentések készítésére is, ugyanolyan jogi védelemmel, mint a más bűncselekményekre vonatkozó kötelező jelentések esetében.

3.1.6 Egy „minden bűncselekményre” kiterjedő kötelező rendszer – különösen, ha területen kívüli jelentési kötelezettséggel jár – azt eredményezheti, hogy értékes erőforrások kerülhetnek haszontalanul elvonásra a magánszektortól és a bűnüldözéstől. Az Egyesült Királyság „korlátozott hírszerzési értékű” jelentési rendszerének létrehozására azért volt szükség, hogy minimálisra csökkentsék mind a szabályozott szektor, mind a bűnüldöző hatóságok erőfeszítéseit az értéktelen, vagy nagyon kis értékkel bíró esetek vonatkozásában (és amelyeket már jelentettek az illetékes hatóságoknak), és ez jól illusztrálja a „minden bűncselekményre” kiterjedő kötelező rendszer buktatóit.

3.1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a 6. cikk b) pontjában szereplő rögzített minimális monetáris limit (15 000 euró) gondolata ésszerű, figyelembe véve, hogy ez a limit elérhető egy vagy több, összetartozónak látszó tranzakcióval.

3.1.8 További tisztázást érdemelne a következetesség érdekében annak nyilvánvalóvá tétele, hogy a pénzmosásnak a második irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontjában megfogalmazott (az irányelvetervezet 1. cikke (2) bekezdésének c) pontjában megismételt) definíciója magában foglalja a bűnözésből származó bevételek birtoklását, anélkül, hogy ehhez további tranzakció lenne szükséges.

3.1.9 A 2. cikk (1) bekezdése (3) albekezdésének b) pontja a független jogi szakemberek által vitt ügyletek öt olyan kategóriáját sorolja fel, amelyekre az irányelv vonatkozik. Az EGSZB egy hatodik kategória hozzáadását javasolja: (vi) adótanácsadás.

3.2 Trösztí és vállalati szolgáltatók, valamint nagy értékű tranzakciókkal kereskedők

3.2.1 A 3. cikk (9) bekezdése meghatározza a „trösztí és vállalati szolgáltatók”, a 2. cikk (1) bekezdése (3) albekezdésének f) pontja pedig a „nagy értékű tranzakciókkal kereskedők” fogalmát. A definíciók tisztázása örvendetes, különösképpen a „szolgáltatások” felvétele a 2. cikk (1) bekezdése (3) albekezdésének f) pontjába. Pénzmosást nagy készpénzes szolgáltatási ügyletekkel való manipulálással is meg lehet valósítani, csakúgy, mint nagy készpénzes termékügyletekkel.

3.3 Ügyfél-átvilágítás és személyazonosság-ellenőrzés, beleértve a hasznélvezetet

3.3.1 Az e témákra vonatkozó cikkeknek világosaknak és kockázati alapú rendszerre alkalmazhatóaknak kell lenniük. A pénzmossra vonatkozó szabályozás e szempontjainak átgondolása jelentősen hozzájárul a betartatással kapcsolatos költségekhez, és ezen kívül közvetlen hatása van a fogyasztókra és az ügyfelekre.

3.3.2 A hasznélvező fogalmának meghatározása

3.3.2.1 A 3. cikk (8) bekezdése szerint a hasznélvező olyan természetes személy, aki végső soron, akár közvetlenül, akár közvetve, egy jogi személy üzletreszei vagy szavazati jogai, vagy egy alapítvány, tröszt vagy hasonló jogi megállapodás vagyonának legalább 10 %-ának a tulajdonosa, vagy ezek legalább 10 %-át ellenőrzi, vagy aki más módon gyakorol összehasonlítható hatást, például a menedzsmentre. AZ EGSZB ezt túlságosan alacsony küszöbértéknek tekinti, ha a 7. cikk (1) bekezdés b) pontjával és a 7. cikk (2) bekezdés kockázatérzékenységi alapa történő hivatkozásával vetjük össze.

3.3.2.2 Az irányelvtervezetnek utalnia kellene az ügyfél-azonosításra vonatkozó elvekre, és kötelezettséget kellene rónia a tagállamokra, hogy közvetlenül, vagy szakmai képvisleti szerveken keresztül nyújtsanak iránymutatást a kockázatérzékenységi alapú azonosítási rendszerre vonatkozóan, amely a körülményektől függően különböző szinteken teszi lehetővé a hasznélvezők azonosítását.

3.3.2.3 Noha értjük a szigorú követelmények indokait, a gyakorlatban a kockázatra való tekintet nélküli egyetemes alkalmazásuk további költségekkel büntetné a jogos fogyasztókat és ügyfeleket, a kereskedelmi bizalom esetleges elvesztésével járna a tervezett ügyletek tekintetében, míg alig vagy egyáltalán nem lenne hatással az illegális tevékenységekre.

3.3.2.4 Az EGSZB azt javasolja, hogy 25 %-os legyen a minimális alsó határ a tulajdonos vagy az ellenőrzést gyakorlók azonosításakor, mind egyének, mind egymással együttműködő egyének csoportja esetén.

3.3.3 Politikailag exponált személyek

3.3.3.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a politikailag exponált személyek javasolt definíciója – ahogyan a 3. cikk (10) bekezdése meghatározza – szükségtelenül széles körű és módosítani kellene az „olyan természetes személyek” szavakat követően az „*akik nem az EU polgárai*” kiegészítés betoldásával. Az Európai Unióban politikailag exponált személyek (noha nem szükségszerűen állnak ellen a korrupció kísértésével szemben) garantáltan demokratikus ellenőrzés alá esnek, ami szükségtelenül teszi a 11. cikk (1) bekezdésében leírt megerősített ügyfél-átvilágítási követelményeket.

3.3.4 Ügyfél-átvilágítás és azonosítás

3.3.4.1 Az „ügyfél-átvilágítás” az irányelvtervezet egyik olyan területe, ahol a használt kifejezések pontosabb meghatározása szükséges annak érdekében, hogy a szöveg érthetőbb legyen. Az olyan szavakat, mint „átvilágítás”, „vizsgálat”, vagy „ellenőrzés” különbözőképpen értelmezhetik a szabályozott szektor különböző ágaiban, illetve tagállamonként is, ezért pontosítani kellene azokat az egységes értelmezés érdekében.

3.3.4.2 Az azonosítással kapcsolatban az EGSZB szintén azt javasolja, hogy az irányelvtervezet kötelezze a tagállamokat, hogy saját területükön világos kockázatértékelési alapú iránymutatást nyújtsanak.

3.3.4.3 A 6. cikk előírja az ügyfél-átvilágítási eljárások alkalmazását, ha pénzmosság gyanúja merül fel, tekintet nélkül bármilyen eltérésre, kivételre vagy küszöbértékre. Ez a gyakorlatban nem valósítható meg, mivel ezen eljárások alkalmazása a gyanú felmerülését követően csak figyelmeztetné a gyanús személyt vagy személyeket. A 6. cikk c) pontja alatti kikötéseknek jelezniük kellene, hogy ezeket az eljárásokat lehetőleg olyan módon kell alkalmazni, hogy azokról a gyanús személyek előzetesen ne értesüljenek.

3.3.4.4 A 10. cikk (3) bekezdés c) pontjában meghatározott egyszerűsített ügyfél-átvilágítási eljárásokra vonatkozóan az EGSZB az utóbbi részt a következőképpen módosítaná a dőlt betűs szavak hozzáadásával: „a nyugdíj-, járadék- vagy hasonló program, amely visszavonulási juttatásokat nyújt az alkalmazotknak, ahol a hozzájárulás a bérekből és/vagy munkaadóktól való levonásokkal történik,...”.

3.3.4.4.1 A 11. cikk (2) bekezdése azt javasolja, hogy meg kellene tiltani a hitelintézeteknek, hogy olyan levelező bankkal létesítsenek kapcsolatot, amely megengedi, hogy számláit fiktív bankok használják. Egy hitelintézetnek azonban nem mindig könnyű felismernie, ha egy levelező bank ekként jár el. Világossá kellene tenni, hogy az intézménytől csak ésszerű elővigyázatosság várható el a levelező bankkal szemben, hogy az utóbbi megfontolásokat felmérhesse a fiktív bankkal kapcsolatban.

3.3.4.5 A 11. cikk (1) bekezdés a) pontjában az okirati bizonyításra való utalásnak nem szükséges tartalmaznia a „kiegészítő” szót, ezért törlendő.

3.3.4.6 A 12. cikk megengedi, hogy harmadik felekre bizzák az ügyfél-átvilágító eljárások lefolytatását, ugyanakkor jelzi, hogy a végső felelősség továbbra is a harmadik félre hagyatkozó, a javasolt irányelv által lefedett intézménynél vagy személynél marad. Az EGSZB a 12. cikk ez utóbbi részének törlését javasolja, azaz „a végső felelősség azonban továbbra is a harmadik félre hagyatkozó, az ez által az irányelv által lefedett intézménynél vagy személynél marad” és a javasolt irányelvtervezet 11. oldalának (20) preambulumbekkezdésében szereplő elvvel helyettesítene (elkerülendő a munka megkésztetését a szabályozott harmadik felek által végzett ügyfél-azonosító eljárásoknál). Hacsak nem lesz megengedett a bizalom, amint az indokolt lépéseket megteszik a harmadik fél jóhiszeműségének megállapítására, ezzel a rendelkezéssel nem lesz elkerülhető a munka megkésztetése.

3.3.4.7 A 13. cikk (2) bekezdését a gyanús esetekről szóló tájékoztatással kapcsolatosan a következő mondattal lehetne kiegészíteni: „Az Európai Bizottságnak meg kell vizsgálnia ezeket a bejelentéseket, és tájékoztatnia kell a tagállamokat a levont következtetésekről.”

3.3.4.8 Annak érdekében, hogy a bizonytalanságot eloszlassuk a tekintetben, hogy a 14. cikk rendelkezései összeegyeztethetők-e az egyes tagállamoknak a magánélet védelmére vonatkozó szabályozásával, az „azonnal” szót törölni kell a 14. cikkből, és a harmadik félnek lehetővé kell tenni, hogy megpróbálja megszerezni azon személyek beleegyezését, akikről az információt továbbítják. Az „azonnal” szót a „mihamarabb” szóval lehetne felcserélni.

3.4 Közzététel tilalma

3.4.1 Az EGSZB javasolja, hogy a „tilalom” szó jelentését pontosabban kellene meghatározni a 25. cikk első felében. Néhány tagállamban a szabályozott szektor személyzetének jelentést kell tennie bizonyos szabályozó hatóságoknak vagy az igazságszolgáltatásnak, valamint a FIU-nak (Pénzügyi Hírszerző Egységek), így a gyakorlatban a pénzmosás elleni küzdelmet meg lehet könnyíteni a pénzmosásba nem bevont felek közötti óvatos információcserével. Figyelembe véve a közzététel ezen pozitív formáit, a cikk átdolgozását javasoljuk annak érdekében, hogy nyilvánvaló legyen az a tény, hogy a közzététel csak akkor tilos, ha az tippet adhat a gyanús személynek, vagy károsan befolyásolja a pénzmosással kapcsolatos nyomozást.

3.5 Tisztességes verseny a harmadik országbeli üzleti vállalkozásokban

3.5.1 A 11. oldal (23) preambulumbekkezdése, valamint a 27. cikk értelmében a közösségi rendelkezéseket kell alkalmazni azokban a harmadik országokban, ahol közösségi hitel és pénzügyintézeteknek fiókjai és többségi részesedésű leányvállalatai vannak, és ahol a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása területén a jogi szabályozás nem bizonyul elégségesnek.

3.5.2 Az EGSZB-t aggodalommal tölti el, hogy az ilyen alkalmazás miatt a közösségi hitel és pénzügyintézetek fiókjai és

többségi részesedésű leányvállalatai képtelenek lesznek hatékonyan és versenyképesen működni azokban az országokban, ahol a pénzmosás elleni törvények nem hasonlíthatóak össze az uniós normákkal. Ezért az uniós vagy hasonló normák alkalmazását ösztönözni kell, azonban harmadik országbeli alkalmazásuk feltétlen megkövetelése elhamarkodott lenne. Ebben a helyzetben kívánatosabb lenne, ha az intézmények tájékoztatnák a más országokban illetékes hatóságokat annak érdekében, hogy támogatásban részesüljenek a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos ellenőrzésük javításához.

3.5.3 Megfelelőbb lenne, ha az EU inkább erősítené a globálisan elismert, jó és releváns normák alkalmazását azzal, hogy az uniós követelmények alkalmazására való hivatkozásokat a FATF 40 ajánlásával helyettesíti. Ezzel elkerülhető lenne az a látszat, hogy az EU területen kívüli hatállyal próbálja erőltetni követelményeit, amikor vannak messzemenően egyenértékű hatékonyságú globális normák.

3.6 Alkalmazottak védelme

3.6.1 Az EGSZB üdvözlí, hogy ez a fajta védelem bekerült a 24. cikkbe, és kéri az Európai Bizottságot, hogy ez utóbbit bővítse ki a bírósági eljárásokra történő hivatkozással és a rendőri hatóságoknak a védelem ellátásában játszott szerepével. A pénzmosás-jelentés forrására vonatkozó titoktartás védelmének világos volta kritikus jelentőségű a jelentési rendszerek zökkenőmentes és teljes működtetéséhez. Nem csupán az alkalmazottakat, hanem az alkalmazottak szervezetét is le kellene fednie a 24. cikknek, melynek kifejezetten hivatkozni is kellene a tagállamok azon kötelezettségére, hogy bizalmasan kezeljék a jelentést tevők személyazonosságát, mégpedig a tagállamok büntetőjoga és polgári joga által megengedett legteljesebb mértékben. Az irányelvnek kifejezetten rendelkeznie kellene arról, hogy a jelentést tevők személyazonosságát szigorúan bizalmasan kell kezelni, hacsak nem egyeztek bele a tájékoztatásba, vagy ha a tisztességes bírósági perhez az nélkülözhetetlen a büntetőjogi eljárásokban.

3.6.2 A 24. cikket módosítani kellene annak érdekében, hogy a védelemre vonatkozó rendelkezések kiterjedjenek az egyéni vállalkozókra és a kisvállalkozásokra.

3.7 Más megjegyzések

3.7.1 A javasolt irányelv ágazatonkénti alkalmazása

3.7.1.1 Hacsak másképpen nem határoznak, az irányelvtervezetbe foglalt minden rendszerkövetelmény a 2. cikkben meghatározott minden intézményre és személyre alkalmazandó. Mivel a szabályozott szektor változatos, figyelembe kell venni azon intézmények és foglalkozások helyzetét, amelyek tevékenységeit csak részben fedi le az irányelvtervezet, ezért további tisztázásra van szükségük a tekintetben, hogy hogyan alkalmazzák a rendelkezéseket üzleti vállalkozásuk megfelelő részeire, más részeire pedig nem.

3.7.1.2 Nem világos, hogy a 2. cikk miért korlátozza az irányelvtervezet alkalmazhatóságát a jegyzők és más független jogi szakemberek esetében azok bizonyos tevékenységeire, míg más szabadfoglalkozásúak esetében – akiknek ugyanolyan magas szintű etikai és alkalmassági normáknak kell megfelelniük – azok összes szolgáltatására vonatkozik a szöveg. Az EGSZB megérte, hogy néhány tagállamban vannak bizonyos tevékenységek, amelyeket csak jegyzők és más jogi szakemberek végezhetnek (rendszerint hivatalos jogi eljárásokban játszott ügyvédi szerepükhöz kapcsolódva), és hogy ezeken a területeken a jogi szakembereket meg lehet különböztetni jogilag más szabadfoglalkozásúaktól, és hogy így szól érv az irányelv alkalmazási köréből történő kizárásuk mellett. Ugyanakkor az EGSZB úgy véli, hogy bele kellene foglalni azokat az irányelv alkalmazási körébe ott, ahol az általuk folytatott tevékenység nem jogi szakembereknek van fenntartva, és a szolgáltatások is beletartoznának az irányelv alkalmazási körébe, ha bármely más, megfelelően szabályozott szakmai társaság nyújtja azokat.

3.7.2 Jelentési kötelezettségek

3.7.2.1 A 17. cikk előírja, hogy az irányelvtervezet által lefedett intézmények és személyek **különleges figyelemmel vizsgáljanak meg** minden olyan tevékenységet, amelyről feltételezhető, hogy pénzmosással függ össze.

3.7.2.2 Ez a követelmény azt eredményezheti, hogy az irányelvtervezet által lefedett intézményeknek és személyeknek számottevő további eljárást kell teljesíteniük, valamint növelheti annak kockázatát, hogy a különleges eljárások lefolytatása során valaki „tippet kap”.

3.7.2.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a szabályozott szektornak nem az kellene, hogy a feladata legyen – ahogy látszólag a 17. cikk meghatározza – hogy **vizsgálódást** folytasson, hanem, hogy kész legyen a normális üzletvitele keretében tudomására jutott **információ** alapján gyanúval élni, és hogy az ilyen jellegű információ alapján jelentést tegyen a nyomozást folytató büntetőhatóságoknak.

3.7.3 A tagállamok elfogadhatnak szigorúbb rendelkezéseket

3.7.3.1 A 4. cikk szerint a tagállamok szigorúbb intézkedéseket fogadhatnak el vagy tarthatnak hatályban, mint amilyeneket az irányelvtervezet tartalmaz.

3.7.3.2 A rendelkezések szigorúsága tekintetében tagállamonként meglévő lényegi különbségek árthatnak az egységes piac elvének, zavarokhoz vezethetnek a tisztességes versenyben, és arra ösztönözhetik a bűnözőket, hogy kevésbé szigorú tagállamok területére helyezték át pénzmosási tevékenységüket.

3.7.3.3 Az EGSZB javasolja, hogy a helyi eltérést megengedő rendelkezés azokra a területekre korlátozódjon, ahol ez az eltérés (amennyiben a tagállamoknak inkább kötelező, mint önkéntes alapon kell előírnia) nélkülözhetetlen a sajátos helyi körülmények kifejezéséhez.

3.7.4 Konkrét bekezdésekre vonatkozó megjegyzések

3.7.4.1 Az EGSZB örömmel üdvözlöi a tagállamokra kirótt felelősséget, hogy visszajelzést kell adniuk (31. cikk (3) bekezdés), és javasolja, hogy az kifejezetten a FIU hatáskörébe tartozzon. A visszajelzés hasznos, mivel elősegíti a jogszabályok alkalmazásának jövőbeli jobb és hatékonyabb betartását.

3.7.4.2 A 19. cikk (1) bekezdésének b) pontja kimondja, hogy az irányelv által lefedett intézmények és személyek minden további szükséges információval ellátják a pénzügyi hírszerző egységet az alkalmazandó jogszabályoknak megfelelően. Az EGSZB rá szeretne mutatni arra, hogy a „minden további szükséges információ” értelmezése a bűnüldözésben nagyon szerteágazó lehet, és valójában lehetetlen lenne a szabályozott szektornak egy ilyen követelmény betartása. A „minden szükséges” kifejezést olyan megfogalmazással javasoljuk helyettesíteni, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy szabályozott szektoraikkal egyeztethessék, mely további információ szükségeltetik még, anélkül, hogy indokolatlanul megterhelő lenne, valamint hogy a FIU túllépéseit elkerülendő garanciákat tudjon biztosítani.

3.7.4.3 A 20. cikk (2) bekezdésének rendelkeznie kellene arról, hogy a jogi tanácsadás során felmerült gyanúnak (jegyzők, független jogi szakemberek, könyvvizsgálók, külső könyvelők és adótanácsadók esetében) kivételt kellene képeznie a gyanú jelentésének kötelezettsége alól. A bekezdés jelenlegi megfogalmazása megszorítóbb, azt javasolja, hogy a mentesség csupán az ügyfél jogállásának rögzítése során a bírósági eljárást megelőzően adott tanácsra korlátozódjék. Ez indokolatlan korlátozása lenne az ügyfelek azon emberi jogainak, hogy bizalmasan kapjanak jogi tanácsot.

3.7.4.4 A 23. cikk azon rendelkezése, hogy az irányelvtervezettel összhangban történő információközlés nem jelenti az információközlésre kirótt korlátozás megszegését, elmulasztotta azt kimondani, hogy az információközlésnek „jóhiszeműen” kell megtörténnie ahhoz, hogy ebben a védelemben részesüljön. A második irányelv ezt megállapította. Vissza kell helyezni ezt a minősítést a szövegbe, és ezáltal hangsúlyozni, hogy a szabályozott szektornak felelősen és jóhiszeműen kell cselekednie annak érdekében, hogy a szükségszerűen széles körű, jogszabály által meghatározott védelemben részesülhessen. Más különben torzulna a személyek jogai és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésük közötti egyensúly.

4. Következtetések

4.1 Bár az EGSZB támogatja azt a kettős célkitűzést, hogy az EU biztosítsa a FATF 40 ajánlásában szereplő globális normák átfogó alkalmazását, és hogy a terrorizmus finanszírozása világosan kerüljön be az irányelvbe, mégis sajnálattal állapítja meg, hogy a pénzmosás elleni 3. irányelv kidolgozására előbb került sor, minthogy a 2001-ben jóváhagyott 2. irányelv főbb szempontjait teljes egészében ki lehetett volna értékelni. A 2. irányelv után ilyen hamar hozzákezdeni a 3. irányelv kidolgozásához, anélkül, hogy elegendő idő állt volna rendelkezésre a 2. irányelv alkalmazásából levont tanulságok végiggondolására, némileg elszített lehet.

4.1.1 A 3. irányelv ez idő szerinti kidolgozását igazolandó fontos annak megállapítása, hogy a 2. irányelv javítására és további szempontokból történő megvalósítására szolgál. Különösképpen – amit jóváhagyólag állapítunk meg – néhány rendelkezésnek a szövegbe emelésével, amellyel:

- megszünteti a második irányelv egyes indokolatlanul nehézkes aspektusait, ahol a követelmények nem járnak egyenértékű haszonnal a bűnüldözés és a bűnözés elleni küzdelem tekintetében;
- csökkenti a pénzmosás elleni követelményekben és gyakorlatokban meglévő következetlenségeket mind az EU-n belül (a különböző tagállamok és a szabályozott szektor különböző részei vagy más pénzmosásra érzékeny szektorok tekintetében egyaránt), mind az EU és harmadik országok között (ez szükségszerűen magában foglalja a tagállamok irányelvben kimondott választási lehetőségének korlátozását a tetszés szerinti saját eltéréseikre vonatkozóan); és
- bevezeti a jelentést tevő intézmények alkalmazottainak egyértelműbb védelmét

4.2 Az e véleményben megfogalmazott javaslatok az irányelv javítását célozzák, oly módon, amellyel hozzájárulnának ezekhez az egymást kiegészítő, nem közvetlenül célkitűzésekhöz. Az irányelv tárgyalásának utolsó szakaszaiban esetleg bevezetendő minden további változtatásnak figyelemmel kell lennie ezekre az alapelvekre.

4.3 Tekintettel a 2. irányelv hatályba lépése óta eltelt rövid időszakra – több tagállamban – viszonylag hosszabb időszakot kellene engedélyezni a 3. irányelv megvalósítására.

4.4 Amint tapasztalatokat szerez a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzésére vonatkozó irányelvek alkalmazásának tekintetében, az Európai Uniónak valószínűleg fontolóra kell vennie néhány összefüggést és politikai szinergiát a bűnözői magatartás és az elrettentés más aspektusaival kapcsolatban. Az EGSZB javaslatokat tett:

- az irányelvtervezet összehasonlítására az Európa Tanács büntetőjogi munkáival;
- a bűnözői pénzeszközök elkobzására vonatkozó előkészületek tisztázására;
- a szervezett bűnözés problémájával küzdő harmadik országoknak nyújtandó nagyobb segítségre;
- különleges érzékeny területekre, mint például a határon átnyúló adóelkerülés

4.5 Az EGSZB üdvözli a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzését célzó szabályok továbbfejlődését, amely az Európai Unió szimbólumaként a feddhetetlenség és a viselkedésmód legmagasabb normáit biztosítja a köz és magán-szféra magatartási viszonyaiban. Az irányelv praktikus lépést jelent a pénzügyek kezelésében, ugyanakkor az Európai Unió erősítésének egyik eszköze.

Brüsszel, 2005. május 11.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND